

**GLASTUINBOUW ZUIDPLASPOLDER
WERELDTUIN VAN DE RANDSTAD**

TUSSENBALANS

rapport
5124-331
14 april 2004

vastgesteld door
Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder

INHOUDSOPGAVE

1.	INLEIDING	7
2.	GLASTUINBOUW ZUIDPLASPOLDER: VISIE VAN DE STUURGROEP IN 10 PUNTEN	9
3.	DE VORDERINGEN TOT HEDEN EN DE OPGAVEN VOOR DE KOMENDE MAANDEN	11
	3.1 Inleiding	11
	3.2 Glastuinbouw Zuidplaspolder maakt deel uit van een groter geheel	11
	3.3 Het innovatieperspectief van Glastuinbouw Zuidplaspolder	17
	3.4 Glastuinbouw Zuidplaspolder in de vorm van twee mogelijke scenario 's	21
	3.5 Realisatie van Glastuinbouw Zuidplaspolder	25
4.	VOORUITBLIK OP DE KOMENDE ONDERHANDELINGEN	34
	4.1 Procesverloop binnen Stuurgroep Rotterdam-Zoetermeer-Gouda	35
	4.2 Met de Tussenbalans aanhaken op RZG	35
	4.3 Vervolgproces Glastuinbouw Zuidplaspolder	37
	4.4 Organisatie	37
	COLOFON	39

WOORD VOORAF

De Zuidplaspolder staat al enige jaren op de kaart als uitbreidingslocatie voor glastuinbouw. Realisatie ervan is nodig, maar ingewikkeld. De Zuidplaspolder is de enige plek in Nederland waar plannen gemaakt worden voor gelijktijdige grootschalige ontwikkeling van glastuinbouw, stedelijke functies, infrastructuur, natuur, waterberging en recreatie. De Zuidplaspolder is niet zo maar een locatie voor uitbreiding van de glastuinbouw. De Zuidplaspolder moet de kroon op de provinciale Glas As worden en daarmee het sterkste Nederlandse glastuinbouwcentrum nog sterker maken. Bovendien liggen juist in de Zuidplaspolder uitgelezen kansen om de gelijktijdige ontwikkeling van glastuinbouw en de stedelijke en de groenblauwe functies te optimaliseren. Kortom, Glastuinbouw Zuidplaspolder biedt ruimte voor uitbreiding van het glastuinbouwcluster Greenport Zuid-Holland, waardoor deze wereldspeler zich op economisch én maatschappelijk vlak, duurzaam kan blijven ontwikkelen.

Het realiseren van Glastuinbouw Zuidplaspolder is een zware opgave. Binnen deze opgave heeft de glastuinbouwsector wat te bieden, juist ook richting andere sectoren. De glastuinbouwpartijen LTO, Glastuinbouw & Milieu (GLAMI) en de WLTO hebben zich daarom bestuurlijk verenigd in de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder. Een eerste resultaat van het bundelen van deze krachten treft u hierbij aan in de vorm van deze Tussenbalans Glastuinbouw Zuidplaspolder. Graag nodigen wij belanghebbenden uit de inhoud van deze Tussenbalans met ons te bespreken.

Jan Heijkoop, voorzitter Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder

1. INLEIDING

Doel van de Tussenbalans

Voor u ligt de "Tussenbalans Glastuinbouw Zuidplaspolder", waarin de stand van zaken van het proces om te komen tot realisatie van een uitbreidingslocatie voor glastuinbouw in de Zuidplaspolder staat beschreven. De Tussenbalans vormt een momentopname en geeft aan welke stappen op weg naar het gewenste einddoel (200 ha. extra uitbreidingsruimte t.b.v. glastuinbouw) al zijn gezet en welke nog moeten worden genomen.

Op de eerste plaats vormt de Tussenbalans het inhoudelijk kader van de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder voor de inspraak/reactie op het beslisdocument Interregionale Structuur Visie Rotterdam-Zoetermeer-Gouda (RZG) van de Stuurgroep RZG. Het dient daarmee als startpunt voor de onderhandelingen met de Stuurgroep RZG, gericht op het maken van bestuurlijke afspraken over de realisatie van Glastuinbouw Zuidplaspolder. Bovendien is de Tussenbalans een uitnodiging aan belanghebbende partijen om te reageren op de inhoud ervan.

Daarnaast schetst de Tussenbalans de tussentijdse mening van de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder en doet het verslag van de resultaten tot dusver.

Achtergrond

Voor de herstructurering van de Nederlandse glastuinbouw zijn uitplaatsingslocaties nodig. Op landelijk niveau zijn daarom vier jaar geleden tien nieuwe projectvestigingen aangewezen. Eén van deze zogenoemde "Bukman-locaties" is gelegen in de Zuidplaspolder, binnen de stedendriehoek RZG. Volgens de landelijke afspraken dient in de Zuidplaspolder 200 hectare extra glastuinbouwgebied te worden ontwikkeld om, onder meer, de herstructurering in het Westland te kunnen stimuleren. Dit ontwikkelingsproces is in ruimtelijk en bestuurlijk opzicht zeer complex: momenteel worden in de genoemde stedendriehoek namelijk plannen voorbereid voor de verstedelijkingsopgave na 2010 voor de Zuidvleugel van de Randstad. De complexiteit was voor de Commissie Ruimtelijke Inrichting van GLAMI reden om de coördinatie van de glastuinbouwbelangen stevig neer te zetten, zodat het uiteindelijke doel (realisatie van de glastuinbouwlocatie voor 2010) een grote kans van slagen heeft.

De Tussenbalans maakt onderdeel uit van het Plan van Aanpak dat de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder in juli 2003 heeft vastgesteld. Het Plan van Aanpak beoogt te komen tot een uitvoeringsovereenkomst waarin het programma van eisen, het ontwerp, de financiering en de realisatie van de glastuinbouwlocatie zijn vastgelegd. Het Plan van Aanpak beschrijft tevens de werkzaamheden en het tijdschema om te komen tot de genoemde overeenkomst. Het einddoel van het Plan van Aanpak is om in de loop van 2005 te starten met de feitelijke realisatie van Glastuinbouw Zuidplaspolder.

Leeswijzer

De kern van de Tussenbalans bestaat uit de visie van de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder, uiteengezet in 10 punten (Hoofdstuk 2). In Hoofdstuk 3 worden de 10 punten nader toegelicht. Hoofdstuk 4 tenslotte, gaat in op de komende onderhandelingsperiode in het verband van RZG.

Lijst van afkortingen

GLAMI	Glastuinbouw en Milieu	RZG	Rotterdam-Zoetermeer-Gouda
GLAMI-RI	Commissie Ruimtelijke Inrichting van GLAMI	SG	Stuurgroep
ISP	Intergemeentelijk Structuurplan	VINEX	Vierde Nota Ruimtelijke Ordening Extra
ISV	Interregionale Structuurvisie	VROM	Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieu
LTO	Land- en Tuinbouw Organisatie Nederland	V&W	Ministerie van Verkeer en Waterstaat
LNV	Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit	WLTO	Westelijke Land- en Tuinbouw Organisatie

2. GLASTUINBOUW ZUIDPLASPOLDER: VISIE VAN DE STUURGROEP IN 10 PUNTEN

Glastuinbouw Zuidplaspolder maakt deel uit van een groter geheel

- I. Investeren in glastuinbouw is investeren in een duurzame, bestendige economie: de glastuinbouw vormt samen met Schiphol en de haven van Rotterdam de drie mainports van Nederland.
- II. Glastuinbouw Zuidplaspolder vormt de kroon op de concentratie en de innovatie van het glastuinbouwcluster in de Zuid-Hollandse Glas As.
- III. Glastuinbouw Zuidplaspolder is daarmee één van de belangrijkste hoekstenen van het herstructureringsbeleid van de sector, van het rijk en de provincie. Het is nu tijd voor rijk, provincie en sector dit aangegane commitment waar te maken.

Het innovatieperspectief van Glastuinbouw Zuidplaspolder

- IV. Glastuinbouw Zuidplaspolder biedt topondernemingen de ruimte om te excelleren
- V. Er is een innovatierevolutie gaande in de tuinbouw: Glastuinbouw Zuidplaspolder biedt daarvoor uitgelezen kansen, door toepassing van de nieuwste concepten voor water, energie, teelt, logistiek, meervoudig ruimtegebruik, architectuur en stedenbouw.

Glastuinbouw Zuidplaspolder in de vorm van twee mogelijke scenario 's

- VI. Scenario 1: maximale innovatie betekent maximale concentratie rond de A12.
- VII. Scenario 2: investeren in glastuinbouw is ook investeren in een partner van de stad: glastuinbouw heeft toegevoegde waarde in waterberging, energievoorziening en meervoudig ruimtegebruik.

Realisatie van Glastuinbouw Zuidplaspolder

- VIII. Het ontwikkelingskader voor de glastuinbouwlocatie Zuidplaspolder sorteert voor op de ligging nabij toekomstige woongebieden en speelt in op toepassing van nieuwe vormen van architectuur, stedenbouw en landschappelijke inpassing.
- IX. Een krachtige aanpak van de realisatie is vereist: beginnen met glas en groen levert voordeel op voor de stedelijke ontwikkeling.
- X. Op naar bestuurlijke afspraken en een uitvoeringsovereenkomst: om in 2005 te kunnen starten met de realisatie moet in 2004 Glastuinbouw Zuidplaspolder stevig verankerd worden in bestemmingen en uitvoeringsafspraken.

Een sterke combinatie

De luchthaven Schiphol en de tuinbouw onderhouden intensieve banden. Terecht, want beiden zijn op elkaar aangewezen. Zestig procent van de wereldbloemenhandel loopt via Nederland. Bloemen worden uit alle windstreken ingevlogen. Vervolgens worden ze naar een groot aantal bestemmingen getransporteerd, ook vaak met behulp van luchttransport. Voor Schiphol is de aanwezigheid van tuinbouw in de nabijheid eveneens van belang. Als luchthaven specialiseren we ons in vervoer van bederfelijke waren en producten waarbij betrouwbaarheid erg belangrijk is. Dertig procent van de vracht die via Schiphol is getransporteerd bestaat uit bederfelijke waren. Bloemen en groenten zijn daarvan het belangrijkste deel. Daar zijn wij op ingesteld. We vormen dan ook samen met de tuinbouw een sterke combinatie.

*Gerlach Cerfontaine
President en Chief Executive Officer Schiphol Group*

Bron: Verrassende kassen, Stichting Vrienden van het Platteland, 2003.

3. DE VORDERINGEN TOT HEDEN EN DE OPGAVEN VOOR DE KOMENDE MAANDEN

3.1 Inleiding

In hoofdstuk 2 is de visie van de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder op de ontwikkeling van de Glastuinbouw Zuidplaspolder in tien punten omschreven. Dit hoofdstuk geeft een nadere toelichting op de 10 punten.

3.2 Glastuinbouw Zuidplaspolder maakt deel uit van een groter geheel

- I. Investeren in glastuinbouw is investeren in een duurzame, bestendige economie: de glastuinbouw vormt samen met Schiphol en de haven van Rotterdam de drie mainports van Nederland.

Denklijn

De Nederlandse glastuinbouw is op mondiaal niveau een hoofdrolspeler. Op landelijk niveau wordt de glastuinbouwsector steeds vaker in één adem genoemd met de luchthaven Schiphol en de Rotterdamse haven, zijnde de motoren van de Nederlandse economie. En niet onterecht: de productiewaarde van glastuinbouw groeide in 2003 tot een kleine 5 miljard euro en het aandeel van de glastuinbouw in de Europese handel is voor snijbloemen al jaren hoger dan 80%. Het aantal arbeidsjaren dat direct verbonden is met glastuinbouw (samenhangend met teelt, dus uitgezonderd handel en toelevering), bedraagt ruim 85.000. Voor de haven van Rotterdam en de luchthaven Schiphol bedraagt dit respectievelijk 61.000 en 56.570¹ arbeidsjaren.

Net als de Rotterdamse haven en de luchthaven Schiphol, maakt de glastuinbouw onderdeel uit van een cluster. Het glastuinbouwcluster bestaat uit een grote diversiteit aan bedrijven en organisaties en vormt een complex verband van veredelaars, producenten, veilingen, handelaren, exporteurs, toeleveranciers, zakelijke dienstverlening, kennis, logistiek en infrastructuur. Regionale verbondenheid en samenwerking zijn volgens de Amerikaanse econoom Porter van groot belang en succesfactoren van het tuinbouwcluster.

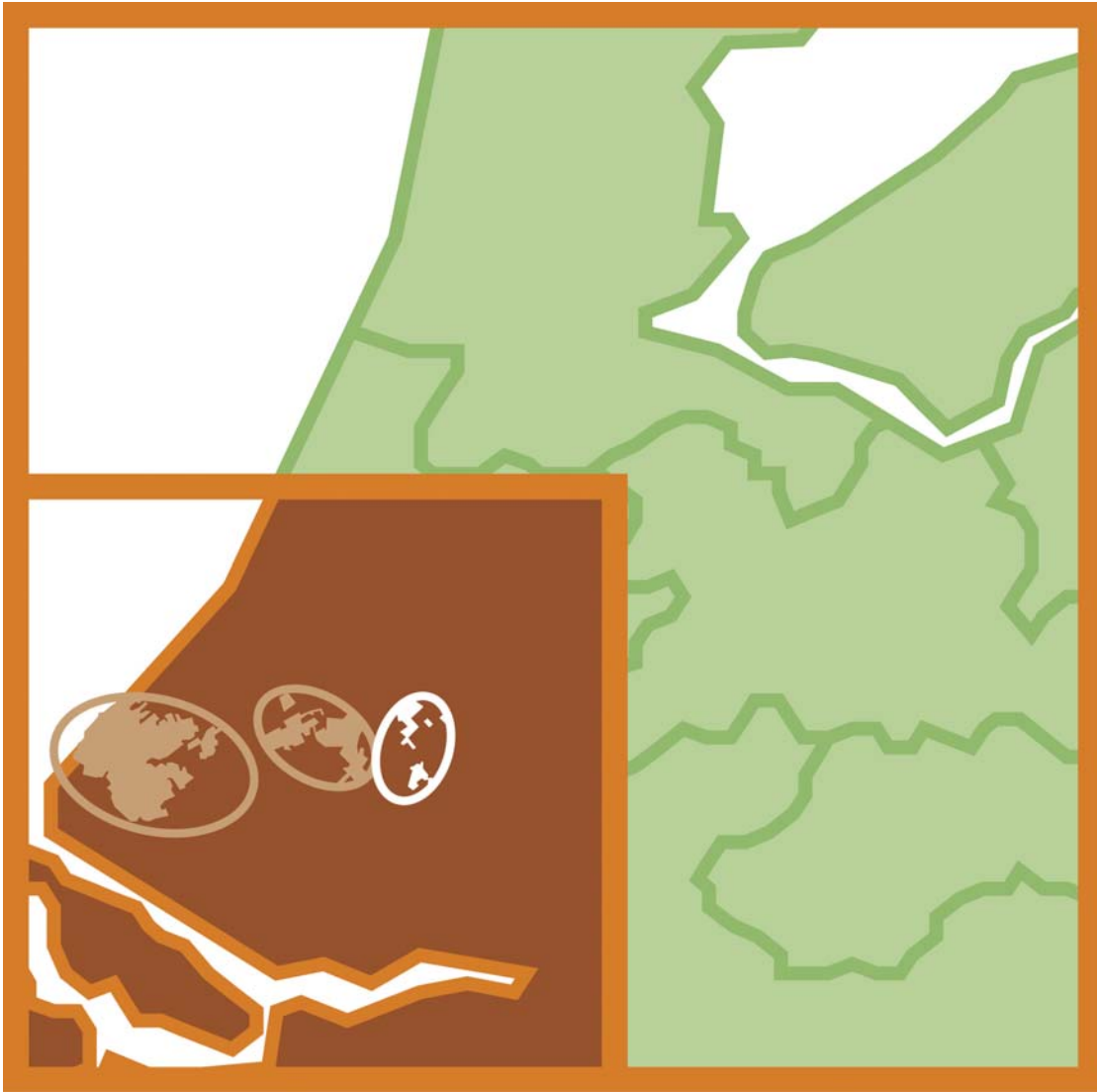
Uitgangspunten voor de projectontwikkeling

De rijksoverheid erkent de economisch sterke positie van de Nederlandse glastuinbouw. Zij investeert daarom ook in de ontwikkeling ervan, bijvoorbeeld in de vorm van het verstrekken van herstructureringsubsidies en in het planologisch aanwijzen van uitbreidingsruimte.

De opgaven voor de komende maanden

De komende maanden spant de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder zich in om het economische belang van glastuinbouw voldoende te laten etaleren door desbetreffende organen, zodat de context waarin Glastuinbouw Zuidplaspolder gerealiseerd wordt, voldoende helder blijft.

¹ Bron: www.tuinbouw.nl en Verrassende Kassen (Stichting Vrienden van het Platteland, 2003).

De Greenport Zuid-Holland: de Glas As van Westland, Oostland tot Zuidplaspolder.

II. Glastuinbouw Zuidplaspolder vormt de kroon op de concentratie en de innovatie van het glastuinbouwcluster in de Zuid-Hollandse Glas As.

Denklijn

Op nationaal niveau heeft de glastuinbouw zich van nature geconcentreerd in een aantal centra. Om de gehele glastuinbouwsector duurzaam in stand te houden, dienen deze sterke centra sterk te blijven. Het Zuid-Hollandse glasdistrict, op rijksniveau benoemd als Greenport, is met de Glas As (Westland, Oostland en Zuidplaspolder) het sterkste glastuinbouwcentrum van Nederland. Meer dan 55% van het landelijk areaal glastuinbouw ligt in de provincie Zuid-Holland. De concentratie betreft niet alleen de primaire productie, maar vooral ook een concentratie van toelevering, productie, handel, distributie, kennis, industrie en dienstverlening. Investeren in de Zuidplaspolder betekent versterking van dit centrum, zowel in kwantiteit (concentratie en uitbreidingsruimte) als in kwaliteit (herstructurering). De Zuidplaspolder is vanuit de optiek van versterking van de Glas As de best denkbare locatie voor glastuinbouw in Zuid-Holland en geeft bovendien een impuls aan de economische slagkracht en verduurzaming van de gehele Nederlandse sector. Versterking van de Glas As betekent niet alleen versterking van de kwaliteit en de kwantiteit van de glastuinbouw, maar uiteraard ook van het cluster. Regionale verbondenheid en samenwerking zijn van groot belang en succesfactoren van het tuinbouwcluster.

Uitgangspunten voor de projectontwikkeling

Het gaat niet alleen om ruimte voor glas, maar ook om ruimte voor bedrijvigheid van het tuinbouwcluster: toelevering, productie, handel, distributie, kennis, industrie en dienstverlening.

De opgaven voor de komende maanden

De Zuid-Hollandse Glas As bestaat uit drie bestaande concentraties glastuinbouw (Westland, Oostland, Zuidplaspolder). Tot nu toe opereerden deze gebieden, met name in bestuurlijk opzicht, vrij autonoom van elkaar. Gezien het belang van de Glas As als tweede mainport van Zuid-Holland en de rol van Glastuinbouw Zuidplaspolder hierin, zal de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder in de komende maanden bevorderen dat de bestuurlijke relaties tussen de drie gebieden verder worden versterkt. Bovendien worden de contacten tussen de ondernemingen die zich mogelijk willen vestigen versterkt.

De tien projectvestigingen (vet gedrukt), zoals in 2000 overeengekomen tussen kabinet en glastuinbouwsector in het Bestuurlijk Afsprakenkader Herstructurering Glastuinbouw.

bron: <http://wereldwijs.malmberg.nl/secure/nieuws/k20015/glastuinbouw.htm>

III. De Zuidplaspolder is één van de belangrijkste hoekstenen van het herstructureringsbeleid van de sector, van het rijk en de provincie. Het is nu tijd voor rijk, provincie en sector dit aangegane commitment waar te maken.

Denklijn

Innovatie en verduurzaming van de glastuinbouw is een proces, dat door de rijksoverheid en de sector is bevorderd door het maken van landelijke afspraken over herstructurering van de sector (o.m. het aanwijzen van de tien projectvestigingen). Gejojo met glastuinbouwlocaties is niet bevorderlijk voor innovatie en verduurzaming. Daarom is een voortvarende aanpak van het proces belangrijk. De grote animo voor vestiging in de B-driehoek onderstreept dit: als er eenmaal planologische zekerheid is over een locatie, dan wordt deze met grote snelheid ingevuld. Daarom moet er in 2004, ter wille van de vitaliteit van de gehele Glas As, beslist worden dat er een bestendige bestemming van 200 hectare netto uitbreiding van glastuinbouw in de Zuidplaspolder komt.

Uitgangspunten voor de projectontwikkeling

Uitbreidingslocaties vormen een belangrijke motor voor het herstructureringsproces. Door ontwikkeling van uitbreidingslocaties wordt schuifruimte voor andere ondernemingen gecreëerd. Elke verschuiving creëert elders ruimte. De uitbreidingslocatie Zuidplaspolder biedt dan ook niet alleen plaats aan tuinders uit het Westland, maar ook aan tuinders uit het Oostland en de Zuidplaspolder zelf. De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder is in dit verband van mening dat labelling van doelgroepen in de uitgifte van glastuinbouwgrond niet leidt tot een versneld herstructureringsproces. Een dergelijke doelgroepenbenadering in de projectontwikkeling is dan ook onbespreekbaar.

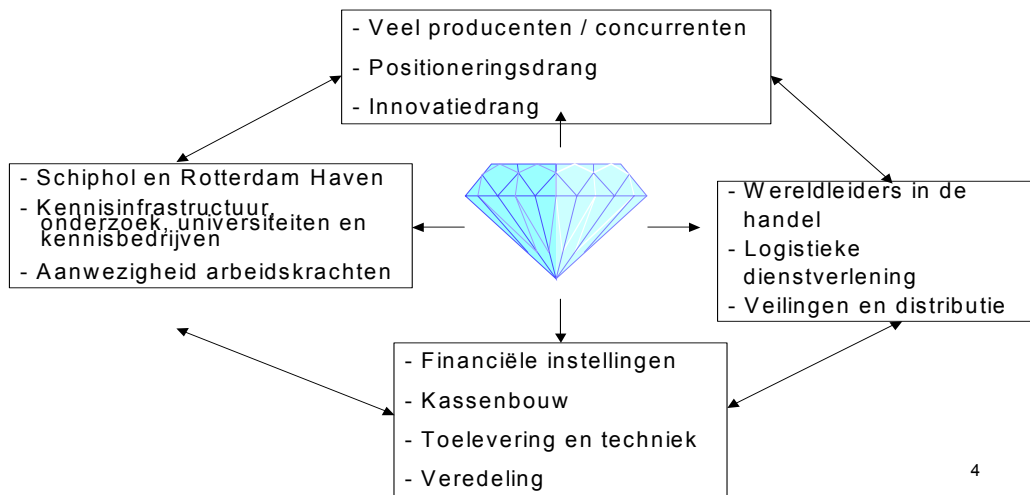
De opgaven voor de komende maanden

De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder committeert zich aan de landelijke afspraken over de Bukman-locaties en wil deze afspraken in gezamenlijk overleg met de Stuurgroep RZG realiseren.

De eerste belangrijke stappen in deze richting zijn gezet. De Stuurgroep RZG is het eens geworden over de constanten, variabelen en bijbehorende ruimtelijke programma's van de Interregionale Structuurvisie (ISV) voor de driehoek RZG. Dit heeft de SG RZG vervolgens in een bestuurlijke brief kenbaar gemaakt aan de minister van VROM.

De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder waardeert het tempo waarin de beslissingen in RZG verband tot nu toe genomen zijn. De Stuurgroep zal zich inzetten om aan dit voortvarende tempo vast te houden.

Clustertheorie van Porter voor het tuinbouwcomplex

4

bron: Greenport Zuid-Holland, 2001

3.3 Het innovatieperspectief van Glastuinbouw Zuidplaspolder

IV. Glastuinbouw Zuidplaspolder biedt topondernemingen de ruimte om te excelleren.

Denklijn

Om in economisch en maatschappelijk opzicht te kunnen excelleren hebben ondernemingen naast ruimte, ook elkaar nodig. De nabijheid van innovatiekracht en concurrentie is bepalend voor de kwaliteit van de producten, voor de kwaliteit van de onderneming en dus voor het functioneren van het cluster als geheel. Vergelijk het met de financiële wereld: financiële topinstellingen concentreren zich in het centrum van Londen, Frankfurt of Milaan. Nederlandse glastuinbouw-topondernemingen concentreren zich in de Zuid-Hollandse Glas As; dáár gebeurt het. Dit vormt de feitelijke legitimatie voor versterking van de glastuinbouw in de Zuidplaspolder in Zuid-Holland.

Uitgangspunten voor de projectontwikkeling

Gezien het feit dat individuele ondernemers de beslissing moeten nemen in de Zuidplaspolder te investeren, moet de projectontwikkeling bedrijfseconomisch haalbaar zijn. De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder zal onverkort vasthouden aan een betaalbare uitgifteprijs.

De opgaven voor de komende maanden

In de eerste plaats worden ondernemers de komende maanden betrokken bij de planvorming en de ontwikkeling van de glastuinbouwlocatie. Het zijn immers de ondernemers die de gestelde ambities in de Zuidplaspolder echt realiseren. Overheden en maatschappelijke organisaties zijn slechts voorwaardenscheppend. Daarbij wil de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder de vraag naar ruimte laten zien aan bestuurders, om zodoende vaart te maken met de realisatie van de locatie.

Nederlandse Consumentenbond: Nederlandse paprika 's het schoonst

De Consumentenbond onderzoekt regelmatig of groenten en fruit die in Nederland verkocht worden, teveel resten van gewasbeschermingsmiddelen bevatten. Enkele jaren geleden meldde de Keuringsdienst van Waren dat 31% van de onderzochte paprika's teveel reststoffen bevatten. Voor de Consumentenbond reden om na te gaan hoe veilig deze producten nu zijn voor consumptie.

Uit een in 2003 gehouden paprikaonderzoek bleek dat Nederlandse paprika 's het schoonst zijn. Alle paprika 's waarop meer reststoffen werden gevonden dan toegestaan, kwamen uit het buitenland. Slechts één op de zes geïmporteerde paprika 's bleek helemaal schoon te zijn en geen restjes gewasbeschermingsmiddelen te bevatten.

"We raden consumenten aan bij voorkeur in Nederland geteelde paprika 's te kopen", verklaart directeur Felix Cohen van de Consumentenbond. "Tussen de biologische en reguliere Nederlandse teelt zijn weinig verschillen in reststoffen. Maar omdat paprika 's in de winter vooral worden geïmporteed, adviseren we om in die periode te kiezen voor biologisch geteelde paprika 's."

bron: Verrassende kassen, Stichting Vrienden van het Platteland, 2003

- V. Er is een innovatierevolutie gaande in de tuinbouw: Glastuinbouw Zuidplaspolder biedt daarvoor uitgelezen kansen, door toepassing van de nieuwste concepten voor water, energie, teelt, logistiek, meervoudig ruimtegebruik, architectuur en stedenbouw

Denklijn

De glastuinbouwsector is, wat betreft innovatie, al jaren koploper in Nederland. In Zuid-Holland is de glastuinbouw al jaren de motor achter de innovatiegraad van het bedrijfsleven. De hoge ruimtedruk in de Zuidplaspolder noodzaakt tot extra innovatie. In de Zuidplaspolder ligt de kans om dit gebied tot het glastuinbouw -innovatiecentrum van Nederland te maken. Het uitgangspunt daarbij is dat er niet gebouwd wordt voor de ondernemer van vandaag, maar voor de ondernemer van de toekomst.

De glastuinbouwsector staat aan de vooravond van een innovatierevolutie die een omslag zal gaan betekenen in het denken over en omgaan met glastuinbouw. Die innovatie is zowel intern (binnen het cluster) als extern (naar buiten het cluster) gericht.

De interne innovatie binnen het cluster gaat uit van: innovatie binnen de glastuinbouwlocaties, optimale benutting van onderlinge concurrentiekracht kruisbestuiving tussen ondernemingen, optimalisatie van logistiek, meervoudig ruimtegebruik met bedrijven binnen het cluster, collectieve energievoorziening, gietwaterberging onder de kas en landschappelijke inpassing. De externe innovatie gaat uit van het ontwikkelen van glastuinbouw met andere functies als waterberging van oppervlaktewater, meervoudig ruimtegebruik met bedrijventerreinen, gezamenlijke infrastructuur, energievoorziening voor de stad en mogelijk zelfs waterproductie.

De hoge ruimtedruk in de Zuidplaspolder noodzaakt tot extra innovatie, zowel intern als extern. Daarom ligt in de Zuidplaspolder de kans om dit tot het innovatiecentrum van Nederland te maken op het gebied van glastuinbouw. Het uitgangspunt daarbij is dat er niet gebouwd wordt voor de ondernemer van vandaag, maar voor de ondernemer van de toekomst.

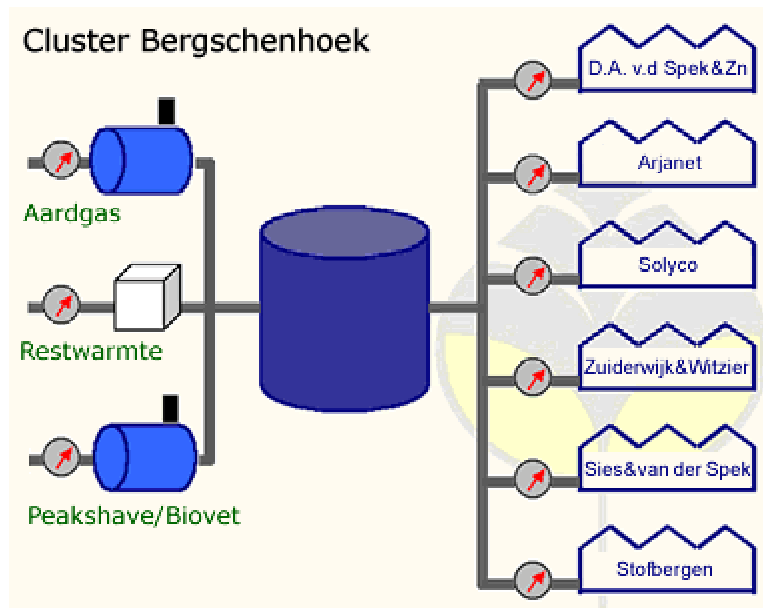
Door samenspel van overheid, ondernemingen en milieuorganisaties is de Nederlandse glastuinbouwsector, een van de milieuvriendelijkste en schoonste ter wereld. Deze koppositie moet verder ontwikkeld worden, waarbij de toekomstige tuinbouwondernemingen in de Zuidplaspolder een stuwende kracht zijn. Het voldoen aan de eisen voor Stimuleringsregeling Duurzame Glastuinbouwlocaties is hierbij standaard.

Uitgangspunten voor de projectontwikkeling

Rekening houdend met beiden soorten innovatie, heeft de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder de afgelopen maanden twee scenario 's opgesteld voor mogelijke realisatie van glastuinbouw in de Zuidplaspolder. Het eerste scenario gaat uit van maximale innovatie door concentratie van het nieuwe glas. Het tweede scenario gaat uit van externe innovaties en met name het concept 'De kas als energiebron'. Dit kan leiden tot enkele dicht bij de nieuwe woongebieden gelegen sublocaties van nieuw glas.

In de scenario 's wordt de nadruk gelegd op die elementen die onderscheidend zijn, zoals het concept "De kas als energiebron". Naast onderscheidende elementen, is er ook een aantal ontwikkelingen die in beide scenario 's passen. Te denken valt hierbij aan onder meer investeren in het landschap, de relatie met de stad wat betreft arbeidsvoorziening en het economische belang van de glastuinbouw.

De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder zal beide scenario 's of een mix van beiden, als uitgangspunt hanteren voor de verdere projectontwikkeling.

De gezamenlijke energievoorziening zoals toegepast op het cluster Bergschenhoek is uniek in Nederland. Zes tuinders hebben in plaats van zes ketelhuizen twee ketelhuizen met vier ketels gebouwd.

Door op een centrale plaats één of twee ketelhuizen te bouwen, kunnen alle technieken veel beter en goedkoper worden geïnstalleerd. Hiermee kan dan op een efficiënte wijze warmte en CO₂ worden geproduceerd. Een van deze ketels is geschikt voor het stoken op een alternatieve brandstof, zoals propaan of (BIO-)olie en fungeert daarmee als peakshave-installatie voor het aftoppen van de pieken in gasverbruik.

Daarnaast is het cluster Bergschenhoek aangesloten op de restwarmteleiding van de RoCa-centrale voor warmte en CO₂. De ingekochte en geproduceerde warmte wordt in de twee warmtebuffers, met een totale inhoud van 2.700 m³, geladen. Hieruit betrekken de zes deelnemers hun warmtebehoefte.

Bron: www.tuinbouwcluster.nl

De opgaven voor de komende maanden

De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder wil de komende maanden bestaande innovaties in andere delen van de Glas As laten zien aan de betrokkenen bij de besluitvorming rond de Zuidplaspolder. Een recent voorbeeld is het GlasKasTeel in Bleiswijk, waarin glastuinbouw en bedrijfsfuncties worden gestapeld. Dit GlasKasTeel verkeert in een afrondend stadium van planontwikkeling.

Voor het operationaliseren van de genoemde innovatierevolutie is meer nodig dan (extra) bestuurlijke aandacht. Kansrijke concepten dienen in de nabije toekomst in de praktijk beproefd te worden. Als deze beproevingen succesvol blijken, biedt de Zuidplaspolder het podium om concepten, zoals de energieleverende kas, het meervoudige ruimtegebruik, de benutting van aardwarmte en de waterberging daadwerkelijk toe te passen.

3.4 Glastuinbouw Zuidplaspolder in de vorm van twee mogelijke scenario's

VI. Scenario 1: maximale interne innovatie betekent maximale concentratie rond de A12.
--

Denklijn

Bij het zoeken naar een locatie voor glastuinbouw in de Zuidplaspolder is het streven naar maximale innovatie het uitgangspunt: hoe kan de glastuinbouw zoveel mogelijk waarde aan zichzelf en aan andere functies toevoegen? Vanuit de optiek van maximale innovatie en vanuit de lagenbenadering is uitbreiding van de bestaande glastuinbouwconcentratie rondom de A12 veruit de meest ideale optie. Nabijgelegen infrastructuur, bodemgesteldheid en waterhuishouding zijn daarbij de sturende inrichtingselementen. Bovendien kunnen voordelen uit het concentreren van glastuinbouwgebieden behaald worden, die leiden tot meer innovatie- en concurrentiekracht. Aan de randen van dit concentratiegebied zijn er kansen voor verdere optimalisaties met aangrenzende functies.

Uitgangspunten voor de projectontwikkeling

Een belangrijk onderdeel van het 'innovatie door concentratie'-scenario is clustering. Ten eerste is er de clustering van teeltgebieden in projectlocaties van 50 hectare glastuinbouw en 14 hectare groen binnen de landschappelijke gridstructuur (64 hectare) van, wegen, bestaande bebouwingslinten en waterlopen. De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder zal zich inzetten voor de ontwikkeling van dergelijke projectlocaties, met inbegrip van, fasering van de uitgifte.

Een tweede punt waarvoor de Stuurgroep zich sterk zal maken, is het tegengaan van de neveneffecten van assimilatiebelichting. Tot slot is ook concentratie van de bedrijfswoningen van belang, omdat verspreid liggende woningen toekomstige innovaties bij of tussen de kassen in ruimtelijke zin niet mogen belemmeren.

De opgaven voor de komende maanden

De komende maanden worden de voorbereidingen getroffen voor het programma van eisen en het ontwerp van de projectlocaties. Het programma van eisen formuleert de (ruimtelijke) randvoorwaarden waarbinnen de projectlocaties ontwikkeld kunnen worden en is vooral gericht op het niet belemmeren van toekomstige innovaties. Zo moet de eerste generatie kassen qua inrichting bijvoorbeeld niet belemmerend zijn voor het toepassen van stapeling ten tijde van de tweede generatie kassen. Zie verder VIII.

Voor wat betreft meervoudig ruimtegebruik wordt onderscheid gemaakt in verhard en onverhard ruimtegebruik . De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder acht de perspectieven voor verharde vormen van meervoudig ruimtegebruik het hoogst waar het gaat om combinaties met bedrijfsfuncties binnen het cluster (transport en kantoren) en daar waar het gaat om bedrijfsterreinen in het algemeen. De combinatie van open water en glastuinbouw – drijvende kassen - wordt met veel belangstelling gevolgd. De sector meent dat het bergen van open water per saldo meer waarde toevoegt aan natuur- en recreatiefuncties en vice versa, dan dat deze vorm van waterberging waarde toevoegt aan de glastuinbouwfunctie. Het bergen van water in de vorm van open water, in combinatie met natuur- en recreatiefuncties, kan dan ook het beste plaatsvinden in het zuiden van de Zuidplaspolder

De glastuinbouw kan zelf ook garant staan voor een substantiële hoeveelheid bergingscapaciteit. Dit kan zowel in de vorm van open waterberging, in combinatie met landschappelijke inpassing, als in de vorm van wateropslag. Recente proeven in het Westland tonen aan dat met wateropslag in kelders onder de kas een groot deel van de wateropgave kan worden gerealiseerd. Dit is ook goed denkbaar in de Zuidplaspolder. Glastuinbouw houdt dan niet alleen de eigen broek , maar mogelijk ook die van andere versteende functies.

VII. Scenario 2: investeren in glastuinbouw is ook investeren in een partner van de stad: glastuinbouw heeft toegevoegde waarde in waterberging, energievoorziening en meervoudig ruimtegebruik.

Denklijn

Het concept 'De kas als energiebron' (winnaar innovatieprijs Ei van Columbus 2003), kan samen met andere concepten op het gebied van water en ruimtegebruik zorgen voor een ware revolutie in de glastuinbouw en ook in de stedelijke ontwikkeling. Zo kan de glastuinbouw in de toekomst mogelijk zorgdragen voor de stedelijke energievoorziening, de watervoorziening en de waterberging. Naast de werkgelegenheid en de economische rol die de glastuinbouw al vervulde, wordt Glastuinbouw Zuidplaspolder hierdoor mogelijk een nog belangrijker partner voor de stad.

Jaarlijks komt er driemaal meer zonne-energie een kas binnen dan nodig is voor de teelt. Dit betekent dat er een netto energieoverschot is. Door deskundigen is uitgerekend dat 1 hectare kas honderd woningen van warmte kan voorzien. Ook bedrijven, kantoren en sportfaciliteiten kunnen profiteren van deze zonnecollector.

Glasmuinbouw als partner van de stad gaat in scenario 2 uit van meervoudig ruimtegebruik als hoofdoplossing voor de totale transformatie opgave in RZG-verband. De verwachting daarbij is dat De kas als energiebron vanaf 2020 als geaccepteerd marktconcept bedrijfseconomisch haalbaar is. De glastuinbouw kan dan zorgdragen voor de totale energiebehoefte in de getransformeerde Zuidplaspolder. Dit concept betekent wel dat allocatie van de glastuinbouw sterk verweven moet zijn met het stedelijk gebied. Dit vanwege het feit dat de energie geproduceerd wordt in de vorm van warm water en dus dichtbij de bron moet worden afgezet. Dit scenario voorziet daarom in meerdere verspreid liggende projectlocaties van 50 hectare, in aansluiting op het toekomstig stedelijk gebied (zie ook VIII).

Een tweede nieuw concept is het benutten van aardwarmte. Door het aanboren van diep gelegen lagen (ongeveer 2 km diepte) kan water worden verwarmd tot zo'n 90 graden Celsius. Deze warmte kan benut worden in de kas.

Uitgangspunten voor de projectontwikkeling

Het concept 'De kas als energiebron' is nog niet operationeel. Dit betekent dat de eerste kassen die in de Zuidplaspolder gebouwd worden hier nog niet op gebaseerd zijn. Echter, de huidige ontwikkelingen mogen toekomstige innovaties niet belemmeren. Dit betekent dat de in 2005 te bouwen kassen na een afschrijvingsperiode van ongeveer vijftien tot twintig jaar, in de vorm van de tweede generatie kassen wel kunnen worden gebaseerd op dit concept. Dit betekent naar de mening van de Stuurgroep Glasmuinbouw Zuidplaspolder dat de eerste generatie kassen bij voorkeur dichtbij de toekomstige stedelijke gebieden gebouwd moeten worden. In het op te stellen programma van eisen zal expliciet rekening gehouden worden met toekomstige innovatieve concepten (zie verder VIII).

Een belangrijk uitgangspunt voor de projectontwikkeling vormt de toetsing op het toepassen van genoemde concepten in de komende MER-studies. Zo is voor het concept van de aardwarmte een MER-studie verplicht. De Stuurgroep Glasmuinbouw Zuidplaspolder ziet erop toe dat innovaties, die belangrijke positieve milieueffecten teweeg kunnen brengen, worden betrokken in de MER-rapportage.

De opgaven voor de komende maanden

Momenteel wordt zeer veel kennis opgedaan en techniek ontwikkeld om het concept 'De kas als energiebron' in de praktijk te operationaliseren. De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder zal daarom een pilotproject op (5 hectare) bevorderen

De combinatie van open water en glastuinbouw wordt met veel belangstelling gevolgd. De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder zal initiatieven op dat punt eveneens positief tegemoet treden, mits het concept van de drijvende kas op praktijkschaal (5 hectare) wordt beproefd

3.5 Realisatie van Glastuinbouw Zuidplaspolder

VIII. Het ontwikkelingskader voor de glastuinbouwlocatie Zuidplaspolder sorteert voor op de ligging nabij toekomstige woongebieden en speelt in op toepassing van nieuwe vormen van architectuur, stedenbouw en landschappelijke inpassing.

Denklijn

Het bovenbeschreven concept 'De kas als energiebron' betekent veel, zowel voor het ontwerp van de kas als het ontwerp van de omgeving. Combinaties van kassen met bedrijfsgebouwen, sport- en recreatieruimten en woningen vragen een geheel andere infrastructuur en ruimtelijke configuratie dan nu gangbaar is. Dit betekent dat het nauwelijks mogelijk is om combinaties in bestaande situaties te realiseren. Juist in de Zuidplaspolder ligt daarom nu een unieke kans, omdat nooit eerder in regionaal verband tegelijkertijd werd nagedacht over de simultane ontwikkeling van glastuinbouw en stedenbouw.

Het belang van een groene omgeving voor huidige en toekomstige bewoners rond de locatie, wordt door de glastuinbouwsector onderschreven. De landschappelijke inpassing wordt dan ook binnen de projectbegroting gerealiseerd, uiteraard afgestemd op andere groenprojecten. Er dient goed nagedacht te worden over de verhouding van glastuinbouw en stedelijke functies op 'straatniveau'. Er kan zowel gekozen worden voor extreme afscherming van het tuinbouwcluster van woon- en werkgebieden, als voor verweving van glastuinbouw met stedelijke functies.

Uitgangspunten voor de projectontwikkeling

Het programma van eisen voor de glastuinbouw gaat uit van beide scenario's of een mix van beide, zoals weergegeven in de voorgaande paragraaf. De eerste contouren van het programma van eisen zijn inmiddels opgesteld en worden de komende maanden verder uitgewerkt. Het programma van eisen gaat uit van projectlocaties van 50 hectare. 50 hectare is bepaald als minimale maat van een glastuinbouwconcentratie. Door meerdere projectlocaties gefaseerd te ontwikkelen, kan ingespeeld worden op toekomstige innovaties.

In de ruimtelijke voorwaarden voor de ontwikkeling van de glastuinbouw wordt voorgesorteerd op de beide scenario's. Daarnaast worden voorwaarden gegeven voor de grensvlakken van glas met andere functies. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in grensvlakken met:

- open water;
- weidegebied;
- natuur;
- infrastructuur;
- bestaande en toekomstige woongebieden;
- bestaande en toekomstige bedrijfsterreinen;
- bestaande en toekomstige glastuinbouw.

Tot slot gaat het programma van eisen in op de verbeelding van de ruimtelijke voorwaarden. Hoe zien de genoemde grensvlakken eruit?

De sector houdt bij de realisatie van de glastuinbouwlocatie rekening met een substantiële hoeveelheid groeninvestering. Deze investering kan op twee wijzen toegepast worden. Zowel op en rond de locatie, als ook in de vorm van investeringen in groengebieden elders. Bijvoorbeeld door financiering van groen op een daartoe aangewezen plek elders in het gebied, bijvoorbeeld rond de Vierde Tocht. Een andere mogelijkheid is de investeringssom, die verband houdt met een deel van de totaal geraamde groeninvestering, te investeren in een gebiedsfonds. Hiermee kunnen de bestaande groene gebieden in de Zuidplaspolder als agrarisch natuurlandschap duurzaam in stand worden gehouden. Vanwege de directe relaties met de grondeigenaren, liggen er voor de WLTO kansen om dit fonds goed te organiseren. De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder zal investeren in groen in de vorm van storting in een fonds, onder de voorwaarde dat de rode ontwikkelingen binnen RZG ook bijdragen aan deze benodigde groene investeringen.

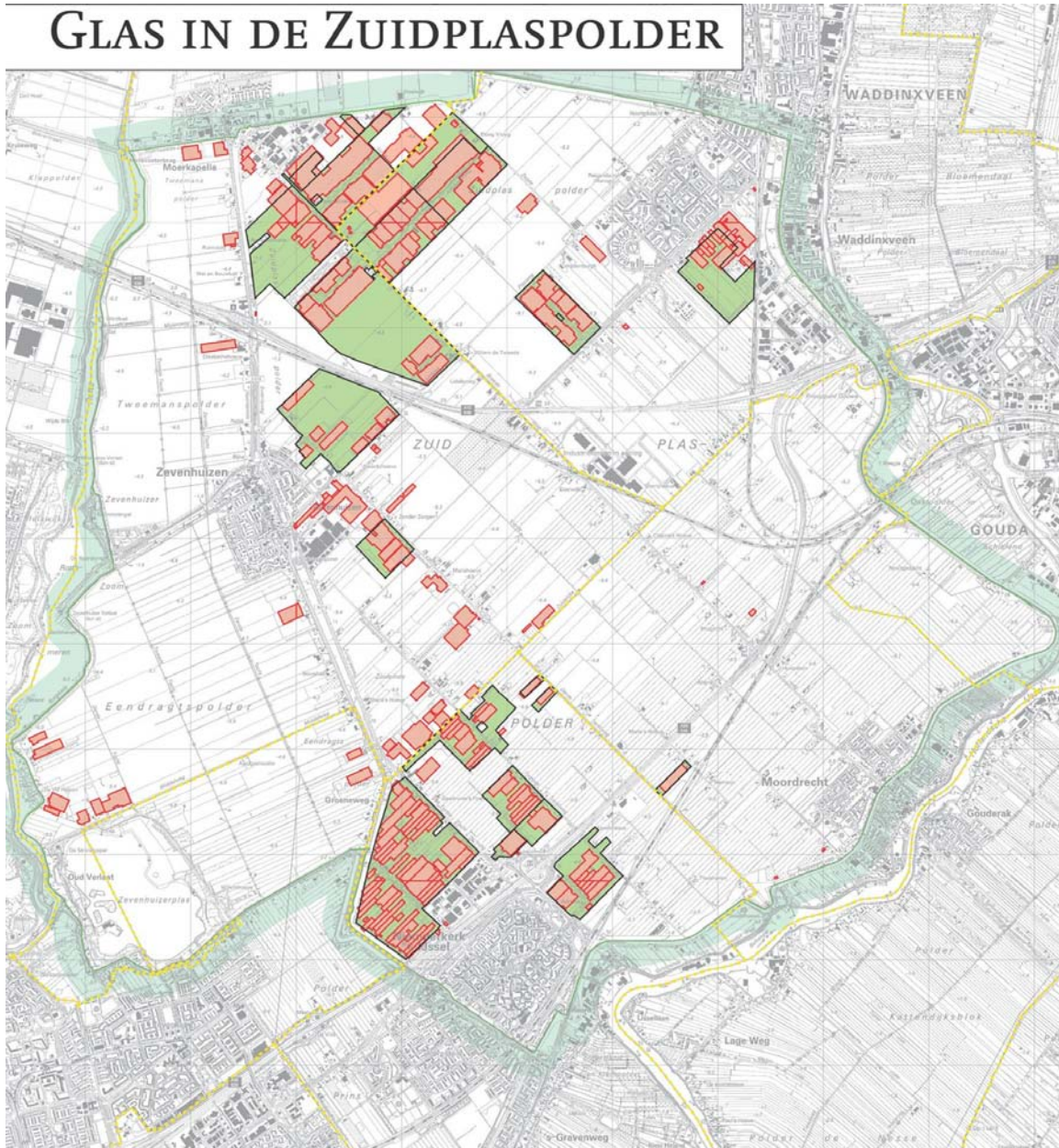
De opgaven voor de komende maanden

Er moet geïnvesteerd worden in nieuwe concepten van glastuinbouw in stedenbouw. De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder zal bevorderen dat er een meervoudige ontwerpopdracht wordt verricht, onder de voorwaarde dat ook andere belanghebbende partijen meefinancieren aan dit ontwerp. De meervoudige ontwerpopdracht heeft betrekking op drie schaalniveaus: het regionale schaalniveau (ontwerp van de projectlocaties als geheel en in onderling verband, van de ontsluitingswegen en die van de bedrijfswoningen), het stedenbouwkundig niveau (de grensvlakken van glas en andere functies) en het architectonisch niveau (het ontwerp van de kas zelf).

Het programma van eisen wordt de komende maanden opgesteld. Daartoe wordt door de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder eerst een workshop georganiseerd in samenwerking met het Expertise-Centrum van het ministerie van LNV om de al bestaande kennis te verzamelen. Op grond daarvan zullen mogelijke leemtes in kennis worden opgevuld door meer diepgaand onderzoek. De verwachting is dat nader onderzoek naar het programma van eisen nodig zal zijn, omdat we in de Zuidplaspolder te maken hebben met een geheel nieuwe situatie met betrekking tot de ruimtelijke configuratie. Kernpunt daarbij is dat niet vanuit de huidige ervaringen geëxtrapoleerd wordt, maar dat gedacht wordt vanuit toekomstige situaties en innovaties en dat op grond daarvan de projectontwikkeling wordt opgezet.

De komende maanden treedt de WLTO samen met de natuurorganisaties in overleg hoe verder inhoud gegeven kan worden aan een gebiedsfonds voor natuur- en landschapsbeheer.

GLAS IN DE ZUIDPLASPOLDER

Deze kaart geeft het areaal glastuinbouw weer, anno 2000. De rode kleur betreft bestaande kassen (386 hectare) en in groen het 'papierglas' (282 hectare): dus gronden met bestemming glastuinbouw. Het merendeel van het papierglas in het noorden van de Zuidplaspolder is inmiddels gerealiseerd of is in uitvoering. De 200 hectare nieuwe uitbreiding komt bovenop het glas dat op de kaart is weergegeven. Er is dan maximaal $386 + 282 + 200 = 868$ hectare glastuinbouw gerealiseerd.

bron: provincie Zuid-Holland

IX. Een krachtige aanpak van de realisatie is vereist: beginnen met glas en groen levert voordeel op voor de stedelijke ontwikkeling.

Denklijn

In de afgelopen maanden is nagedacht over de wijze waarop een glastuinbouwlocatie in de Zuidplaspolder ontwikkeld kan worden. Kern van de denklijn is dat de complexe situatie in de Zuidplaspolder het noodzakelijk maakt soepel om te gaan met ontwikkeling en grondzaken.

Het is niet nodig dat alle gronden binnen de begrenzing van de locatie door een tijdelijke ontwikkelende eigenaar worden verworven. Een mix van ontwikkelformules is goed denkbaar. Bij innovatieve concepten, zoals meervoudig/gestapeld ruimtegebruik of drijvende kassen is wel een sterke ontwikkelaar nodig.

Vooralsnog zijn drie denkbare ontwikkelformules in beeld gebracht:

- een model waarin één ontwikkelingsmaatschappij de regie voert en de grondzaken regelt voor de gehele locatie;
- een model waarin volstaan wordt met afspraken over fasering, grondruil en geld tussen verschillende ontwikkelaars/eigenaren naar analogie van de ontwikkeling van VINEX-locaties;
- een model waarin de zittende grondeigenaren gefaciliteerd worden met zelfrealisatie: zelfrealisatie dat plaats zal vinden onder de voorwaarden dat grondeigenaren zich conformeren aan bestuurlijke afspraken tussen RZG en de glastuinbouw over fasering, uitgiftevoorwaarden en dergelijke, dat grondeigenaren meedoen aan vereveningsoperaties en aan planvorming voor het grote geheel en dat ontwikkelkosten in het voortraject worden doorbelast. Door professionele facilitatie van het traject tot zelfrealisatie, worden zogenoemde 'free-riders' uitgesloten van participatie.

De verwachting is dat er voor de realisatie van de glastuinbouw gewerkt wordt met een combinatie van de drie bovenstaande opties. Een voorwaarde die de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder daaraan stelt, is dat er gewerkt wordt met één, betaalbare, uitgifteprijs.

Uitgangspunten voor de projectontwikkeling

De onderbouwing van de grootte van de glastuinbouwlocatie ziet er als volgt uit:

- conform afspraken LTO-LNV commissie Bukman, netto	200 ha
- voor herplaatsing van bedrijven die elders in de Zuidplaspolder moeten wijken voor rode en groene functies, vooralsnog netto	<u>100 ha</u>
totaal netto	300 ha

- voor ontsluiting, erven, vervangend water, 'wijkgroen' en dergelijke:
50 % van 300 hectare is	<u>150 ha</u>
totaal te alloceren	450 ha
	= = =
- daarnaast is voor 'bovenwijken' groen een substantiële oppervlakte nodig. Vooralsnog wordt deze oppervlakte niet in de taakstelling opgenomen, omdat de gedachten uitgaan naar storting van het bijbehorende bedrag in een Gebiedsfonds (zie VIII).	

Bij de definitie van netto is de definitie van het CBS voor tuinbouw onder glas in gemeten maat het uitgangspunt. Bovendien zijn de te realiseren hectares exclusief alle in de huidige bestemmingsplannen beschreven glastuinbouwbestemmingen, zowel het papieren als het fysieke glas.

Ondernemingen in de Zuidplaspolder die moeten wijken voor stedelijke- of groenfuncties, kunnen zich hervestigen op de uitbreidingslocatie. Hierbij geldt het uitgangspunt 'wie het eerst komt, het eerst maalt'. Er worden geen stringente doelgroepvoorwaarden aan vestiging verbonden, wel voorwaarden in termen van duurzaamheid en bijvoorbeeld architectuur.

De opgaven voor de komende maanden

Een van de ontwikkelformules betreft het begeleiden van zelfrealisatie. Met een aantal geledingen van de WLTO-organisatie – Advies, Projectbureau en Makelaardij– wordt is verkend wat deze samen kunnen betekenen voor de zittende eigenaren die als (mede)ontwikkelaar willen optreden. De WLTO wordt de komende maanden dan ook gevraagd hun diensten wat betreft professionalisering van zelfrealisatie verder uit te werken.

Samenhangend met de eerste twee ontwikkelformules, heeft de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder het Stallingsbedrijf Glastuinbouw Nederland verzocht actief een grondpositie in te nemen in de Zuidplaspolder. Voor wat betreft de tweede ontwikkelformule, wordt steeds ingezet op samenwerking met de twee andere grondbanken in het gebied.

Naast het uitwerken van de ontwikkelformules, zet de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder, in samenspraak met de RZG-partijen, in op het opstellen van een exploitatieverordening.

De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder zal zich in de komende maanden, vooruitlopend op de besluitvorming binnen de Stuurgroep RZG, actief inzetten om herplaatsing van glastuinbouw voor bestaande plannen, mogelijk te maken.

- X. Op naar een bestuurs- en uitvoeringsovereenkomst: om in 2005 te kunnen starten met de realisatie moet in 2004 Glastuinbouw Zuidplaspolder stevig verankerd worden in bestemmingen en uitvoeringsafspraken.

Denklijn

Het streven is om in 2005 te starten met de feitelijke realisatie van het glastuinbouwgebied. Om in 2005 te kunnen beginnen met de bouw van de eerste kassen, moet daarom al in 2004 voldoende planologische duidelijkheid worden geschapen. De eerste stappen in het kader van de Interregionale Structuurvisie (ISV) zijn gezet. De volgende stap in de vorm van het Intergemeentelijk Structuurplan (ISP) is cruciaal voor planologische verankering. Het ISP dient dermate concreet te zijn dat de feitelijke voorbereiding op de realisatie van glastuinbouw in de Zuidplaspolder, in termen van marktconsultatie, ontwerp en projectontwikkeling, gestart kunnen worden. Zonodig zal daarom parallel aan het bekrachtigen van het ISV en voorbereiding van het ISP, ingezet worden op het maken van bestuurlijke afspraken met de RZG-partijen.

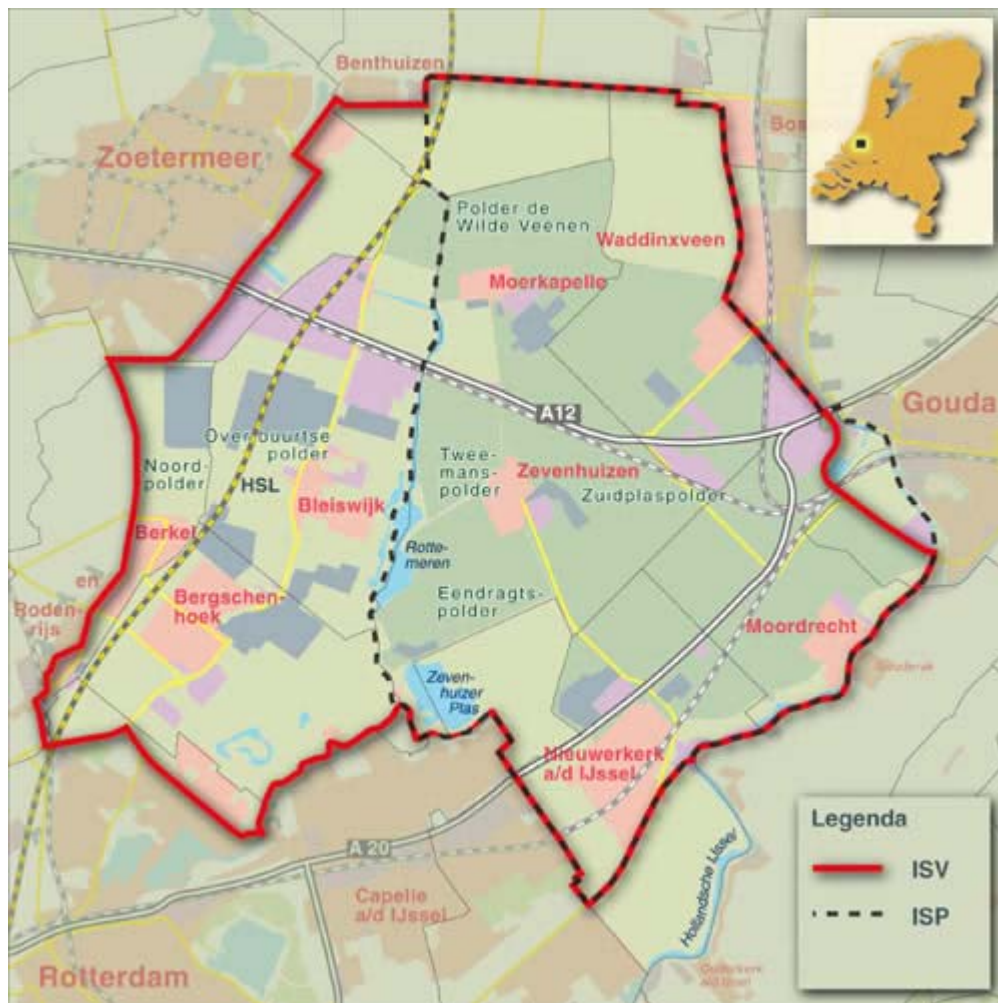
Uitgangspunten voor de projectontwikkeling

Nadat de voorwaarden zijn geschapen voor de voorbereiding van de realisatie, zal er een marktconsultatie van projectontwikkelaars plaatsvinden. Daarnaast wordt ook ingezet op het sluiten van specifieke allianties met publieke partijen en maatschappelijke organisaties.

De opgaven voor de komende maanden

De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder treedt de komende maanden gaarne in overleg over het ISV, ISP en mogelijke bestuurlijke afspraken. Deze Tussenbalans vormt daarbij het gesprekskader.

Als voorloper van een ontwikkelingsmaatschappij o.d. die de glastuinbouwambities realiseert of daarover de regie voert, zijn de voorbereidingen gestart voor het oprichten van een Stichting Glastuinbouw Zuidplaspolder.

bron: www.driehoek-rzg.nl

4. VOORUITBLIK OP DE KOMENDE ONDERHANDELINGEN

4.1 Procesverloop binnen Stuurgroep Rotterdam-Zoetermeer-Gouda

Door de Stuurgroep RZG is een beslisdocument 'Constanten en variabelen en programma's ISV' vastgesteld. De constanten hebben de instemming van de Stuurgroep RZG, de variabelen dienen nader te worden uitgewerkt. Dit document wordt ter besluitvorming voorgelegd aan de participerende overheden. Dit gebeurt in het eerste kwartaal van 2004. Het beslisdocument wordt in de maanden februari en maart gehanteerd om in bredere kring reacties op de planvorming te krijgen. Ook wordt een maatschappelijk debat voorbereid. De resultaten van het beslisdocument zijn door de Stuurgroep RZG aan de ministers van VROM en V&W gestuurd, met het oog op de op te stellen nota's Ruimte en Mobiliteit.

Voor de zomer wordt door de Stuurgroep RZG een besluit genomen over de Reactienota ISV. In dit document wordt het commentaar van de Stuurgroep RZG ten aanzien van de nadere verkenningen van de variabelen, de meningsvorming door staten en raden, het maatschappelijk debat en ook de consequenties van de rijksnota's vastgelegd. Vanaf de zomer staan de activiteiten binnen de Stuurgroep RZG in het teken van het Intergemeentelijk Structuurplan (ISP).

4.2 Met de Tussenbalans aanhaken op RZG

De Tussenbalans dient om met vertegenwoordigers in de Stuurgroep RZG de dialoog aan te gaan en uiteindelijk te onderhandelen over concrete invulling van het programmaonderdeel glastuinbouw (wat in het beslisdocument is opgenomen met 300 hectare). De resultaten van de onderhandeling worden vanuit RZG-perspectief opgeschreven in de Reactienota RZG. Deze dient als basis voor het ISP

Het uitgangspunt binnen de landelijke afspraken voor de herstructurering van de glastuinbouw is dat er in 2005 gestart kan worden met de ontwikkeling van de projectlocatie(s) in de Zuidplaspolder. Dit betekent dat de planologische voorwaarden daarvoor in 2004 gelegd moeten worden. Het is de vraag of het ISP daartoe al voldoende aanknopingspunten biedt. Daarom is het gewenst in aansluiting en aanvulling op de reactienota bestuurlijke afspraken te maken en zonodig te bekrachtigen in een bestuursovereenkomst, tussen de verantwoordelijk gedeputeerde enerzijds en de Stichting Glastuinbouw Zuidplaspolder anderzijds. De afspraken betreffen onder meer:

- De plaats en het uitbreidingsareaal van de glastuinbouw;
- hoe om te gaan met het bestaande glas in het zuiden van de Zuidplaspolder (woningbouw) en in de overige delen van het studiegebied (o.a. Eendrachtspolder; groen en water).
- de mogelijke rol van de glastuinbouw in het kader van waterberging;
- een op te richten gebiedsfonds;
- de samenwerking tussen glastuinbouw en bedrijfsleven op het gebied van infrastructuur en meervoudig ruimtegebruik;
- het programma van eisen voor de locatie(s);
- de ontwikkelformules;
- de grondzaken;
- de planning en organisatie van de voorbereiding van de realisatie van de glastuinbouw.

Deze bestuursovereenkomst wordt vervolgens verder uitgewerkt tot een uitvoeringsovereenkomst. Zie 4.3.

4.3 Vervolgproces Glastuinbouw Zuidplaspolder

Binnen de gevolgde procesaanpak, zoals beschreven in het Plan van Aanpak, worden de volgende stappen onderscheiden:

- van bestuurlijke afspraken/bestuursovereenkomst naar het document marktconsultatie;
- van marktconsultatie naar de publiek-private uitvoeringsovereenkomst;
- operationaliseren van de uitvoeringsovereenkomst tot de daadwerkelijke realisatie.

Voor de eerstvolgende stap, na de bestuurlijke afspraken/bestuursovereenkomst zal met name worden gewerkt aan:

- het raamwerk van/voor private consultatie
- de definitieve ruimtelijke randvoorwaarden voor de projectontwikkeling
- het operationaliseren van ontwikkelformules
- het operationaliseren van het gebiedsfonds
- het operationaliseren van de waterberging
- het operationaliseren van infrastructuur en meervoudig ruimtegebruik.

4.4 Organisatie

Momenteel bestaat de Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder uit vertegenwoordigers van LTO, WLTO en GLAMI-RI. De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder wordt ondersteund door een initiatiefgroep van beleidsmedewerkers, waarin naast bovengenoemde drie partijen tevens het ministerie van LNV en de provincie Zuid-Holland als adviseur zitting hebben. Naast de initiatiefgroep is er sprake van een drietal inhoudelijke werkgroepen, te weten Communicatie, Planvorming en Realisatie. In aanloop naar de bestuurlijk te maken afspraken rond de zomer van 2004, blijft deze organisatie ongewijzigd.

Nadat duidelijke afspraken zijn gemaakt op bestuurlijk niveau tussen de Stuurgroep RZG en de Stuurgroep Glastuinbouw -zonodig bekrachtigd met een bestuursovereenkomst- ligt het voor de hand deze afspraken in een breder verband verder uit te werken. De bestaande Stuurgroep Glastuinbouw zal dan samenwerken met relevante publieke partijen. Daarbij wordt gedacht aan de gemeenten op wiens grondgebied de glastuinbouw gepland staat, de provincie Zuid-Holland (belang glastuinbouw en afstemming RZG: , het Hoogheemraadschap van Schieland (waterberging), ConSept (gebiedsfonds), het ministerie van LNV (gebiedsfonds, glastuinbouw) en het niet-agrarisch bedrijfsleven (belang infrastructuur en meervoudig ruimtegebruik. In een later stadium kunnen ook private partijen toetreden tot de Stuurgroep, bijvoorbeeld ontwikkelaars of financiële instellingen. De Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder zal zich verder ontwikkelen via een op te richten stichting in de richting van een ontwikkelingsmaatschappij o.d., als paraplu voor de actoren die de ontwikkeling van de glastuinbouw realiseren.

COLOFON

Uitgave

Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder

Tekst en eindredactie

Bureau Mentink, Pijnacker

Productie en redactie

WLTO, Haarlem

Stuurgroep Glastuinbouw Zuidplaspolder

Jan Heijkoop (voorzitter)	WLTO
Bob Verburg	GLAMI
Piet Bregman	WLTO
Frans Hoogervorst	LTO
Kees Duijvesteijn	WLTO
Koos Hoogendoorn	WLTO
Theo Heemskerk	WLTO
Daan Bac	WLTO
Richard Mentink (secretaris)	Bureau Mentink